

Wereldlichtjesdag 2020 Brugge

Muziek

Jef:

Niets gaat verloren:
niet de dromen,
niet de weg die gegaan is,
niet de spijt,
niet de glimlach,
niet de herinneringen.

Niets gaat verloren:
geen naam, geen ogenblik.

- *naar Kris Gelaude*

Anne-Flor:

Dames en heren,
Lieve mensen thuis,

Niets gaat verloren. Wie het meegemaakt heeft, weet het: de dood zet een klok stil maar draait ze niet terug. Alles wat er ooit geweest is, hoe lang of hoe kort ook, dat blijft op een bepaalde manier bestaan. Wij, mensen raken en vormen elkaar. We laten indrukken na, verleggen elk onze steen in de stroom van het leven. Ook kinderen doen dat, zelfs al waren ze misschien nog maar een duim groot. Ze veranderen ons door hun leven, maakten ons tot ouder, grootouder, broer of zus. Veranderen ze ons zelfs door hun dood. Maakten ze ons tot activist voor veilig verkeer, begeleider van een praatgroep, ervaringsdeskundige die de omgeving sensibiliseert, oprichter van een fonds, iemand die een levensdroom voortzet, pleitbezorger voor een betere geestelijke gezondheidszorg, ... Door hen werden we een ander mens - rijker, bewuster. Soms helaas ook fragieler en geschonden.

Want dat is die andere kant van de waarheid: niets gaat verloren maar niets is ooit nog hetzelfde. Het waarom, het gemis, het wat als - het zijn onwelkome maar hardnekkige gasten. Het verdriet als een ruis altijd ergens op de achtergrond. Rouw is een moeilijke weg om te gaan en hij gaat alle kanten uit. Het is een uitdaging om jezelf soms niet te verliezen. Of elkaar als koppel, als familie. Het is zo'n intens persoonlijke ervaring, dat we ons soms onbegrepen, ongezien, eenzaam voelen.

Wereldlichtjesdag werd onder andere daarom in het leven geroepen. Om begrip, erkenning en verbinding te creëren. Om de stilte te doorbreken en dit beladen verlies uit de taboesfeer te halen. Wereldwijd steken mensen om 19u een kaarsje aan om overleden kinderen opnieuw in het voetlicht te plaatsen, steun te vragen en te geven. In Brugge hebben we intussen al meerdere jaren een moment georganiseerd om deze kaarsceremonie passend en warm in te kleden. Dat stond voor 2020 zeker opnieuw op de planning, maar corona stak er een stokje voor.

Het spreekt voor zich dat mensenlevens in gevaar brengen om anderen te herdenken, te ironische zou zijn voor woorden. Tegelijk is de eenzaamheid groter dan ooit. Onze draagkracht wordt al maanden op de proef gesteld en hongert naar voeding. Een praatgroep, een warm gesprek, een ontspannende hobby, een gezellig feestje – alles waar we onze gedachten kunnen mee verzetten en batterijen mee opladen, is quasi weggevallen. Daarom wilden we wereldlichtjesdag toch niet ongemerkt laten voorbij gaan en werkten we deze livestream uit. Ik heet jullie van harte welkom. Ouder, grootouder, broer of zus, sympathisant. Gelovig of ongelovig. Lang of kort geleden. Kind gestorven in de knop of op latere leeftijd. Verlies door ziekte, ongeval, geweld, zelfdoding,... We leggen even de verschillen neer om elkaar te vinden in gemeenschappelijkheid. Jazeker iedereen is uniek, maar niemand is alleen. Laat je even dragen en meevoeren door ons, straks steken samen de kaarsjes aan.

Muziek

Heidi:

Toen ik overspoeld werd
door zoveel verdriet,
alles om me heen donker werd,
de grond onder mijn voeten wegzakte,
toen ik naar beneden werd gezogen-
juist toen
was er ook dat gezicht.
In dat gezicht
was er licht

Juist toen was er ook die hand.

Mijn tranen konden stromen
en ze schonken mij verlichting.

In het water van mijn verdriet
werd ik opnieuw geboren.

Ik voelde me gedragen
en bereikte
de overkant.

- Marinus van den Berg

Anne-Flor:

Dat licht, die hand. Die willen wij graag even zijn voor jullie vandaag. De overkant bereiken, ik weet niet of dat kan. Misschien moet dat ook niet. Het is zoals het is, iedereen staat op zijn eigen punt in het leven. Maar wat dat punt ook is, vanavond hoef je daar niet alleen te staan. Vanavond willen we zorg dragen voor jullie verdriet. Die tranen mogen stromen, we willen jullie even bergen als een veilige moederschoot.

Uit dit gedicht en deze woorden, spreekt ook een sterk beeld waar we deze avond mee aan de slag willen: water. Het is altijd een uitdaging om een thema te vinden dat recht doet aan al jullie verschillende ervaringen en belevingen, maar water leek ons daarin te slagen. Het is zo'n krachtig element, de oerbron waar het allereerste leven in ontstond, waar ook wij in gegroeid zijn. Waar wij onze kinderen in geborgen hebben. Het kan ons vernietigen, het kan ons dragen. Het kan ons kolkend en klotsend meesleuren. Het kan ons zacht meevoeren en leren wat wendbaarheid is. Leren dat alles voortdurend in beweging is en dat ook kleine inspanningen een groot resultaat kunnen hebben. Kijk naar de rivierbeddingen, de canyons en gletsjers, kijk naar de druppel die steen een uitholt. Water toont ons wat geduld is, en moed, en hoop.

Net als rouw, kent het vele vormen. Kil en hard als ijs. IJl en vertroebelend als dampnevel. Ongrijpbaar, onstuitbaar zijn weg zoekend als vloeistof. Ja, water interageert met de omstandigheden. Net zoals rouw dat doet. Maar nee, water kun je niet stoppen. Net zoals onze gevoelens zich niet laten wegdrukken. En het is het water, onze tranen, die ons schoon wassen. Die stukjes van onze pijn afslijten tot hij rond en zachter wordt.

Maar wat water bovenal doet is verbinden. De hemel met de aarde, het ene deel van de wereld met het andere, het verleden met het heden. Alle watermoleculen, ze zijn al miljoenen jaren op deze aarde, telkens maar gerecycleerd, nieuwe vormen en plekken vindend. Een deeltje van deze druppel, werd misschien ooit gedronken voor een dinosaurus; was deel van een boom, een steen, een vis; droeg misschien de boot van Columbus. Ieder waterdeeltje heeft er een duizelingwekkende geschiedenis op zitten, doorheen alles wat leeft op onze aarde.

Fascinerend, maar bovenal, het betekent iets heel bijzonders: de traan die jij nu huilt, de volgende regendruppel die tegen je raam tikt – dat water was misschien ooit een zweetdruppel van je kind, een deel van het bloed dat door zijn of haar aderen stroomde, het vruchtwater dat hem of haar een warme thuis gaf. Water verbindt meer dan wat ook in deze wereld. Op een moment dat wij samen deze herdenking delen, zonder dat we fysiek samen kunnen zijn. Op een moment dat jullie zo graag jullie kind dichterbij zouden willen zijn dan enkel in gedachten. Op zo'n moment, spreekt dergelijke symboliek boekdelen...

Gelukkig dat wij mensen die kracht hebben om in het alledaagse het bijzondere te zien, in het kleine het grootse. Dat vermogen spreken we nu graag ook aan voor het kaarsjesmoment. Over de hele regio worden nu tegelijk lichtjes ontstoken. Dat kaarsje van jullie zo meteen, het is een van duizenden. En mensen in andere tijdszones zullen dat doen. En mensen in andere tijdszones hebben het al gedaan. En zo trekt een golf van licht en warmte over de totale wereld. Een golf die spreekt van niet vergeten en liefde die duurt.

Om onze traditie te bewaren leest Jacques eerst een inleidend gedicht voor. Daarna, steken we onze kaarsjes aan en vragen we jullie om dat ook te doen.

*Straks branden ze weer
de lichtjes
die vertellen
van wat niet te vertellen is
de diepte van de pijn
het donker van de onmacht
de stilte
het oneindig gemis*

*straks branden ze weer
de lichtjes
één voor ieder kind
voor wie de tijd bleef staan
ze branden
warm en troostend
licht van liefde
die nooit voorbij zal gaan*

- Floortje Agema

Kaarsjesmoment + Muziek

Hilde:

Zoals kinderen steentjes gooien in een meer
en kringen maken, en golven
steeds wijder, steeds verder

Zo kunnen wij proberen symbolisch stenen te gooien
stenen als symbool van ons verdriet
stenen die kringen maken en golven
kringen die uitdeinen
steeds verder, steeds zachter

Zo zal ook ons verdriet wegebben
steeds verder, steeds zachter

Nee het zal niet ver zijn
maar zachter worden en draaglijker

Omdat we kunnen delen met anderen, met elkaar
Er zijn mensen die helpen om de steen van ons verdriet te dragen

Er zijn mensen aan wie we zeggen: ik denk aan jou
Er zijn mensen die zeggen: ik denk aan jou

Het verdriet zal uitdeinen als golven op het meer.
(auteur onbekend)

Beste mensen,

We hopen het van harte, dat jullie verdriet zal uitdeinen, dat de golfslag die soms dijken overspoelt, die beddingen erodeert, dat hij tot rimpel zal worden. Aanwezig maar leefbaar. Iets dat je boot nog steeds aan het schommelen brengt, maar waar je toch weer zachtjes een koers kunt bij varen.

Een woord van dank voor iedereen die meewerkte aan deze avond: Mieke, Martine, Jeroen, Hilde, Micheline, Heidi, XX en XX voor hun mooie muziek en de mensen van het crematorium om ons hun installatie ter beschikking te stellen. We begrijpen dat deze plek voor sommigen onder jullie zwaar is van herinneringen maar we hopen dat onze welgemeende woorden van troost die pijn letterlijk en figuurlijk even konden overstemmen.

Napraten is er dit jaar niet bij maar we begrijpen dat het niet bij deze avond stopt. Dat de kinderen die we vandaag in het licht zetten, morgen net zo gemist zullen worden als vandaag. En volgende week, maand, jaar. Graag maken we jullie attent op 'Onvoltooid', de bijzondere herdenkingsplek die we realiseerden in het Tillegembos. Een plek speciaal voor jullie. Om te mijmeren, alleen te zijn of net iemand te ontmoeten, om troost te vinden in de natuur of in de beelden, om te voelen dat er aan jou gedacht wordt. We sluiten graag af met enkele sfeerbeelden van deze plek om die boodschap te versterken. Bedankt voor het meeluisteren en –kijken, we wensen jullie nog een warme avond toe.

Muziek

www.wereldlichtjesdagbrugge.be

Jeroen Degrieck: jdegrieck@dela.be 050 31 09 19

Anne-Flor Vanmeenen: anneflor.vanmeenen@demens.nu 050 33 59 75